

Historia - Klasa 3. Zakres rozszerzony - wymagania na poszczególne oceny.

Nauczyciel: Paweł Kalinowski

Tematy lekcji	Ocena				celujący
	dopuszczająca	dostateczna	dobra	bardzo dobra	
1. Źródła do historii XIX i pierwszej połowy XX stulecia	Uczeń: • wymienia różne rodzaje źródeł historycznych i przyporządkowuje je do odpowiednich kategorii; • wymienia nowe rodzaje źródeł, które pojawiły się w XIX i na początku XX w.; • wyjaśnia, jakie dziedziny życia może dzięki nim poznawać historyk	Uczeń: • wyjaśnia specyfikę warsztatu historyka zajmującego się XIX i XX w.; • wyjaśnia, co wpłynęło na zwiększenie się ilości źródeł w XIX i na początku XX w.; • przedstawia przykładowe problemy związane z wykorzystaniem i interpretacją źródeł	uczeń: wyjaśnia, jak rozwój administracji państwowej i gospodarki wpłynęły na ilość i rodzaje źródeł historycznych; • przedstawia prasę jako źródło historyczne; • wyjaśnia, czy literatura i prace naukowe mogą być źródłem historycznym	Uczeń: • wyjaśnia, jak przemiany w kulturze wpłynęły na ilość i rodzaje źródeł historycznych; • wyjaśnia problemy związane z wykorzystaniem prasy i filmu jako źródła historycznego; • wyjaśnia, do badania jakich zagadnień historyk może wykorzystać literaturę i prace naukowe	Uczeń: • dokonuje analizy przykładowego źródła ikonograficznego, formułując również pytania badawcze
I. Europa i świat w epoce restauracji i rewolucji (pierwsza połowa XIX w.)					
2. Kongres wiedeński i system Świętego Przymierza	Uczeń: • wymienia zasady, zgodnie z którymi podejmowano decyzje na kongresie wiedeńskim; • wymienia przykładowe decyzje kongresu wiedeńskiego; • pokazuje na mapie zmiany terytorialne związane z	Uczeń: • wymienia państwa, których przedstawiciele odgrywają największą rolę podczas obrad kongresu; • wyjaśnia, czym były Święte Przymierze i „koncert mocarstw”; • pokazuje na mapie państwa, które najczęściej zyskały na kongresie wiedeńskim i	Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego został zwołany kongres wiedeński; • wyjaśnia, dlaczego kongres wiedeński określa się „tańczącym kongresem”; • łączy podejmowane na kongresie wiedeńskim decyzje z zasadami, zgodnie z którymi je podejmowano	Uczeń: • porównuje mapy Europy z okresu napoleońskiego i po kongresie wiedeńskim oraz wyjaśnia przyczyny najważniejszych różnic; • charakteryzuje cele i przedstawia metody działania Świętego Przymierza; • wyjaśnia, które państwa i dlaczego nie przystąpiły do Świętego Przymierza	Uczeń: • na wybranych przykładach przedstawia rolę kobiet na kongresie wiedeńskim

	decyzjami kongresu wiedeńskiego	decydowały o układzie sił w Europie			
3. Rewolucja przemysłowa i przemiany społeczne w pierwszej połowie XIX w.	Uczeń: • wymienia czynniki, które wpływały na zmiany demograficzne w Europie; • przedstawia warunki życia robotników;	Uczeń: • wyjaśnia, z jakimi zmianami w gospodarce był związany proces industrializacji i urbanizacji	Uczeń: • wyjaśnia, z jakimi zmianami w gospodarce były związane procesy migracyjne w Europie;	Uczeń: • ocenia, które z wynalazków mogły poprawić warunki życia ludności; • wyjaśnia, jak zmiany w transporcie i komunikacji wpłynęły na życie ludzi;	Uczeń: • na podstawie różnych rodzajów źródeł przedstawia zmiany w krajobrazie Europy Zachodniej, które zaszły w wyniku rewolucji przemysłowej
4. Przemiany kulturowe w pierwszej połowie XIX w.	Uczeń: • przedstawia założenia romantyzmu; • wymienia style w architekturze i sztuce; • wymienia przykładowych pisarzy I połowy XIX w. i tytuły ich utworów	Uczeń: • wymienia przykładowych twórców oraz ich dzieła; • charakteryzuje literaturę I połowy XIX w.; • wymienia cechy charakterystyczne stylu biedermeier i wyjaśnia, kto był odbiorcą dzieł tworzonych w tym stylu	Uczeń: • wskazuje elementy architektoniczne związane ze stylem gotyckim w zabytkach z XIX w.; • przedstawia zaangażowanie artystów w sprawy polityczne; • charakteryzuje rozwój muzyki w I połowie XIX w.	Uczeń: • wskazuje elementy architektoniczne związane z różnymi stylami (poza gotykem) w zabytkach z XIX w.; • charakteryzuje zmiany w edukacji w I połowie XIX w.; • przedstawia zaangażowanie artystów w sprawy społeczne	Uczeń: • przedstawia wydarzenia historyczne i przemiany społeczne, które stały się kanwą utworów literackich I połowy XIX w.; • podaje tytuły i autorów utworów
5. Główne nurty polityczne w Europie w pierwszej połowie XIX w. Rozwój parlamentaryzmu	Uczeń: •wymienia główne założenia ideologii liberalnej; • wymienia główne założenia ideologii konserwatywnej; • wymienia główne założenia komunizmu	Uczeń: • przedstawia dwa nurty w ideologii liberalnej – ekonomiczny i polityczny; • przedstawia działania Charlesa Fouriera i Roberta Owena	Uczeń: • wyjaśnia, jakie zmiany zachodziły w ustrojach państw w związku z ideologią liberalną; • wyjaśnia, dlaczego doszło do powstania ideologii socjalistycznej; • porównuje socjalizm utopijny i komunizm	Uczeń: • przedstawia proces kształtowania się tożsamości narodowej i państwa narodowego; • wyjaśnia, czym różnili się reakcyjniści od konserwatystów	Uczeń: • ocenia, czy przedsięwzięcia ekonomiczne socjalistów utopijnych miały szanse powodzenia

6. Ruchy rewolucyjne i narodowe w Europie Południowe	<p>Uczeń: • pokazuje na mapie zmiany na Półwyspie Apenińskim, które zaszły w wyniku postanowień kongresu wiedeńskiego; • przedstawia działalność karbonariuszy; • wymienia przyczyny i skutki powstania Greków</p>	<p>Uczeń: • pokazuje na mapie decyzje terytorialne pokoju w Adrianopolu i traktatu londyńskiego; • przedstawia cele wystąpień rewolucyjnych w Hiszpanii w 1820 r.; • wyjaśnia termin Risorgimento</p>	<p>Uczeń: • przedstawia sytuację na Półwyspie Apenińskim w I połowie XIX w.; • wyjaśnia, dlaczego Włosi nie zaakceptowali postanowień kongresu wiedeńskiego; • przedstawia działalność Giuseppe Mazziniego</p>	<p>Uczeń: • charakteryzuje stosunki między władzą a społeczeństwem w Hiszpanii w I połowie XIX w.; • przedstawia przebieg powstania Greków; • charakteryzuje działalność Świętego Przymierza</p>	<p>Uczeń: • przedstawia stosunek społeczeństw europejskich do wystąpień w państwach włoskich, Hiszpanii i Grecji; • przedstawia odwołania do tych wystąpień w literaturze i sztuce</p>
7. Stany Zjednoczone i dekolonizacja Ameryki Łacińskiej	<p>Uczeń: • pokazuje na mapie rozwój terytorialny Stanów Zjednoczonych w I połowie XIX w.; • przedstawia działalność</p>	<p>Uczeń: • przedstawia rozwój gospodarczy Stanów Zjednoczonych w I połowie XIX w.; • charakteryzuje system rządów w krajach</p>	<p>Uczeń: • przedstawia metody przyłączania nowych terenów do Stanów Zjednoczonych w I połowie XIX w.; • wyjaśnia różnice w rozwoju gospodarczym między Północą a</p>	<p>Uczeń: • przedstawia sytuację w koloniach hiszpańskich w I połowie XIX w.; • porównuje proces usamodzielniania się kolonii hiszpańskich i portugalskich w Ameryce Łacińskiej; • porównuje sytuację wewnętrzną w krajach Ameryki</p>	<p>Uczeń: • przedstawia położenie rdzennych mieszkańców Ameryki w państwach, które powstały po upadku imperiów kolonialnych, i w Stanach Zjednoczonych</p>

		Ameryki Łacińskiej w I połowie XIX w	Południem Stanów Zjednoczonych; wyjaśnia, na czym polegała doktryna Monrego	Łacińskiej po uzyskaniu niepodległości	
8. Zaborcy Polski w pierwszej połowie XIX w.	Uczeń: • wymienia reformy gospodarcze przeprowadzone w Prusach w I połowie XIX w.; • wymienia skutki powstania dekabrystów; • wymienia przyczyny i skutki wojny krymskiej; • pokazuje na mapie obszar, gdzie toczyła się wojna krymska	Uczeń: • wyjaśnia, jakie zmiany zaszyły w Prusach w wyniku reform gospodarczych przeprowadzonych w I połowie XIX w.; • wyjaśnia znaczenie Niemieckiego Związku Celnego; • wymienia przyczyny powstania dekabrystów; • przedstawia przebieg wojny krymskiej	Uczeń: • przedstawia zmiany ustrojowe w Prusach w I połowie XIX w.; • charakteryzuje sytuację wewnętrzną w Rosji w I połowie XIX w.; • charakteryzuje sytuację ustrojową i gospodarczą w Austrii w I połowie XIX w.	Uczeń: • przedstawia efekty reform szkolnictwa w Prusach w I połowie XIX w.; • charakteryzuje cele polityki zagranicznej Rosji i idee, które je wspierały; • wyjaśnia, dlaczego Austrię nazywano w I połowie XIX w. „więzieniem narodów	Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego wojnę krymską uznaje się za kres działalności Świętego Przymierza; • przedstawia działalność Florence Nightingale
9. Państwa Europy Zachodniej w pierwszej połowie XIX w.	Uczeń: • wymienia przyczyny i skutki rewolucji lipcowej; • wymienia przyczyny i skutki powstania Belgów; • wymienia przykłady działań niemieckich liberałów w I	Uczeń: • przedstawia zmiany ustrojowe we Francji po restauracji Burbonów; • przedstawia reformę prawa wyborczego w Anglii w I połowie XIX w.; • charakteryzuje	Uczeń: • porównuje monarchię francuską z okresem restauracji Burbonów z monarchią lipcową; • przedstawia działalność czartystów	Uczeń: • charakteryzuje funkcjonowanie monarchii parlamentarnej w Anglii w I połowie XIX w.; • wyjaśnia, jaki wpływ na wydarzenia w Związku Niemieckim miała rewolucja lipcowa we Francji	Uczeń: • ocenia szanse społeczeństw na zmianę porządku wprowadzonego na kongresie wiedeńskim do połowy XIX w.

	połowie XIX w.; • pokazuje na mapie zmiany terytorialne po powstaniu	działalność niemieckich liberałów w I połowie XIX w.			
10. Wiosna Ludów (1848–1849) w Europie	Uczeń: • wymienia najważniejsze przyczyny Wiosny Ludów; • wymienia przyczyny Wiosny Ludów we Francji, państwach niemieckich; • przedstawia skutki Wiosny Ludów we Francji; • wymienia działania zmierzające do zjednoczenia Niemiec w okresie Wiosny	Uczeń: • przedstawia przyczyny i skutki powstania węgierskiego w 1849 r.; • wskazuje cechy wspólne przebiegu Wiosny Ludów w poszczególnych państwach; • przedstawia działania zmierzające do zjednoczenia Niemiec w okresie Wiosny Ludów; • wyjaśnia, w jaki sposób starano się rozwiązać problemy gospodarczo- - społeczne w okresie Wiosny Ludów	Uczeń: • wymienia przyczyny Wiosny Ludów w monarchii habsburskiej i państwach włoskich; • wyjaśnia różnice między koncepcją Wielkich Niemiec i Małych Niemiec; • wymienia skutki Wiosny Ludów w państwach europejskich; • przedstawia znaczenie Wiosny Ludów dla późniejszych wydarzeń w Europie	Uczeń: • wyjaśnia, co spowodowało różnice w przyczynach Wiosny Ludów w poszczególnych państwach europejskich; • wyjaśnia, co ułatwiło monarchom tłumienie wystąpień w okresie Wiosny Ludów; • wyjaśnia, jak wielonarodowy charakter monarchii habsburskiej wpływał na przebieg Wiosny Ludów w Austrii; • wyjaśnia, co ułatwiło Ludwikowi Napoleonowi przejście pełni władzy we Francji	Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego do wystąpień w okresie Wiosny Ludów nie doszło w Anglii i Rosji
II. Polacy i ziemie polskie w pierwszej połowie XIX w.					
11. Przemiany gospodarczo- - społeczne na ziemiach	Uczeń: • wyjaśnia, jaki wpływ na rozwój miast miała kolej; • wymienia ośrodki	Uczeń: • przedstawia przebieg procesu uwłaszczeniowego chłopów na ziemiach	Uczeń: • przedstawia zmiany w przestrzeni miejskiej w XIX w.; • wyjaśnia, jakie czynniki	Uczeń: • porównuje położenie chłopów w poszczególnych zaborach; • porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich pod	Uczeń: • wymienia inwestycję Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego, która

<p>polskich w pierwszej połowie XIX w.</p>	<p>przemysłowe w Królestwie Polskim; • przedstawia rozwój rolnictwa w zaborze pruskim</p>	<p>polskich w XIX w.; • charakteryzuje politykę gospodarczą Franciszka Ksawerego Druckiego-Lubeckiego w Królestwie Polskim; • charakteryzuje gospodarkę w Galicji</p>	<p>wpływały na rozwój ziem polskich pod zaborami w I połowie XIX w.; • przedstawia rozwój rolnictwa w Królestwie Polskim</p>	<p>zaborami; • ocenia rolę Stanisława Staszica i Andrzeja Zamoyskiego w rozwoju gospodarczym Królestwa Polskiego</p>	<p>funkcjonuje współcześnie; • porównuje rolę tej inwestycji w XIX w. z rolą, jaką odgrywa współcześnie</p>
<p>12. Królestwo Polskie w dobie konstytucyjnej (1815–1830)</p>	<p>Uczeń: • wymienia organy władzy powołane na mocy konstytucji Królestwa Polskiego i ich przykładowe kompetencje;</p>	<p>Uczeń: • przedstawia stosunek Aleksandra I do Polaków; • wymienia przykłady łamania przez cara postanowień konstytucji Królestwa Polskiego</p>	<p>Uczeń: • porównuje politykę Aleksandra I wobec Królestwa Polskiego w drugim i trzecim dziesięcioleciu XIX w.;</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia, co wpływało na zmianę polityki Aleksandra I wobec Królestwa Polskiego;</p>	<p>Uczeń: • porównuje konstytucję Królestwa Polskiego z konstytucją Księstwa Warszawskiego</p>
<p>13. Powstanie listopadowe</p>	<p>Uczeń: • wymienia przyczyny powstania listopadowego; • wymienia ugrupowania działające w czasie powstania listopadowego; • wymienia i pokazuje na mapie miejsca bitew powstania listopadowego; • wymienia przywódców</p>	<p>Uczeń: • wymienia organy władz powstańczych; • wymienia główne założenia programów ugrupowań działających w czasie powstania listopadowego; • wymienia represje wprowadzone przez Mikołaja I po klęsce powstania listopadowego</p>	<p>Uczeń: • dzieli przyczyny powstania listopadowego na wewnętrzne i zewnętrzne (wpływ wydarzeń europejskich); • porównuje stosunek do powstania listopadowego i programy ugrupowań działających w jego trakcie; • przedstawia reakcję państw zachodnich na wybuch powstania listopadowego; • charakteryzuje represje popowstaniowe</p>	<p>Uczeń: • przedstawia proces przekształcania się zrywu podchorążych w powstanie narodowe; • uzasadnia, że działania zbrojne powstania listopadowego mogą być określane wojną polsko-rosyjską; • przedstawia udział Polaków z pozostałych zaborów w powstaniu listopadowym; • ocenia szanse powstania listopadowego na zwycięstwo</p>	<p>Uczeń: • przedstawia projekty reform włościańskich z okresu powstania listopadowego; • przedstawia obraz powstania listopadowego w utworach literackich i innych tekstach kultury; • wyjaśnia, jaką funkcję pełni współcześnie Cytadela Warszawska</p>

	powstania listopadowego				
14. Wielka Emigracja – ugrupowania, programy, próby działania	Uczeń: • przedstawia stosunek Francji do emigrantów polistopadowych; • pokazuje na mapie państwa, do których najliczniej emigrowali Polacy po klęsce powstania listopadowego; • wymienia organizacje powstałe na emigracji i najważniejsze założenia ich programów	Uczeń: • przedstawia stosunek państw europejskich do emigrantów polistopadowych; • wymienia organizacje spiskowe powstałe na ziemiach polskich po klęsce powstania listopadowego; • przedstawia zaangażowanie Polaków w europejski ruch rewolucyjny	Uczeń: • porównuje programy ugrupowań Wielkiej Emigracji; • wyjaśnia przyczyny sporów pomiędzy Polakami na emigracji; • wyjaśnia, dlaczego emigrację polistopadową określa się mianem Wielkiej Emigracji	Uczeń: • charakteryzuje cele i działania księcia Adama Czartoryskiego na emigracji; • porównuje cele organizacji spiskowych powstałych na ziemiach polskich po klęsce powstania listopadowego; • ocenia skuteczność działań podejmowanych przez działaczy emigracyjnych i konspirację na ziemiach polskich	Uczeń: • wymienia ugrupowanie emigracyjne, w którym wcześniej działał Tadeusz Krępowiecki; • przedstawia działalność kaliszzan na emigracji
15. Ziemie zaboru pruskiego i austriackiego w latach 1815–1846	Uczeń: • przedstawia rozwój gospodarczy Wielkiego Księstwa Poznańskiego w I połowie XIX w.; • wymienia prawa narodowe Polaków w Wielkim Księstwie Poznańskim; • wymienia przyczyny	Uczeń: • wymienia organy władzy w Wielkim Księstwie Poznańskim powstałe po kongresie wiedeńskim; • wymienia organy władzy w Wolnym Mieście Krakowie; • przedstawia program	Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego rok 1830 był cezurą w polityce władz pruskich wobec Wielkiego Księstwa Poznańskiego; • wyjaśnia, jaką rolę w rozwoju gospodarczym Wielkiego Księstwa Poznańskiego odegrały Kasyno i Bazar;	Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego rabacja galicyjska przyczyniła się do klęski powstania krakowskiego; • wyjaśnia, jaki był stosunek władz austriackich do rabacji galicyjskiej; • wyjaśnia, co wpłynęło na różnice w rozwoju gospodarczym	Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego postać Jakuba Szeli była i jest inspiracją dla współczesnych twórców (pisarzy, dramaturgów itp.) • przedstawia wydarzenia z kolejnych lat, w których Bazar w Poznaniu miał

	<p>i skutki powstania krakowskiego; • pokazuje na mapie tereny objęte powstaniem krakowskim i rabacją galicyjską oraz obszar Wielkiego Księstwa Poznańskiego</p>	<p>społeczno-gospodarczy władz powstania krakowskiego; • wyjaśnia, co to była rabacja galicyjska</p>	<p>• przedstawia relacje między wsią a dworem w Galicji i wyjaśnia ich wpływ na wybuch rabacji galicyjskiej; • porównuje sytuację gospodarczą w Wielkim Księstwie Poznańskim i Galicji</p>	<p>Wielkiego Księstwa Poznańskiego i Galicji</p>	<p>swój udział; • wyjaśnia, jaką funkcję Bazar pełni wspólnie</p>
<p>16. Ziemia polska i Polacy podczas Wiosny Ludów</p>	<p>Uczeń: • pokazuje na mapie miejsca starć oddziałów polskich z wojskami pruskimi w 1848 r.; • wymienia trwałe skutki Wiosny Ludów w Wielkim Księstwie Poznańskim; • wymienia skutki Wiosny Ludów dla Polaków</p>	<p>Uczeń: • przedstawia przebieg wydarzeń związanych z Wiosną Ludów w Wielkim Księstwie Poznańskim; • przedstawia działania Polaków w Galicji w okresie Wiosny Ludów; • przedstawia udział Polaków w wydarzeniach Wiosny Ludów w Europie</p>	<p>Uczeń: • charakteryzuje działalność Ligi Polskiej; • przedstawia, co wpływało na stosunek Austriaków do polskich żądań w okresie Wiosny Ludów; • wyjaśnia, w jaki sposób Wiosna Ludów w Galicji wpłynęła na stosunki między wsią a dworem</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia, co wpływało na stosunek liberałów niemieckich i władz pruskich do polskich dążeń narodowych w Wielkim Księstwie Poznańskim; • wyjaśnia, w jaki sposób Wiosna Ludów w Galicji wpłynęła na stosunki między Polakami a Ukraińcami; • ocenia, czy Wiosna Ludów poprawiła położenie Polaków pod zaborami</p>	<p>Uczeń: • przedstawia, w jaki sposób inne narody zapamiętały i upamiętniły Polaków walczących u ich boku w okresie Wiosny Ludów</p>
<p>17. Kultura polska w</p>	<p>Uczeń: • wymienia przykładowe przedsięwzięcia</p>	<p>Uczeń: • przedstawia rolę uniwersytetów i liceum w Krzemieńcu</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego arystokracja polska w I połowie XIX</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia, rolę Towarzystwa Przyjaciół Nauk w Warszawie, Poznańskiego</p>	<p>Uczeń: • ocenia, czy przedsięwzięcia kulturalne arystokracji z I połowie</p>

pierwszej połowie XIX w.	arystokracji polskiej w dziedzinie kultury w I połowie XIX w.; • wymienia głównych twórców na ziemiach polskich i na emigracji;	w rozwoju oświaty; • wyjaśnia, na czym polegał spór klasyków z romantykami;	w. podejmowała inicjatywy w sferze kultury;	Towarzystwa Przyjaciół Nauk oraz Ossolineum;	XIX w. są ważne także współcześnie dla kultury polskiej;
---------------------------------	--	---	---	--	--

III. Europa i świat w epoce rozwoju cywilizacji przemysłowej (od połowy XIX w. do 1914 r.)

18. Zjednoczenie Włoch i zjednoczenie Niemiec	Uczeń: • wymienia etapy jednoczenia Włoch w II połowie XIX w. i pokazuje je na mapie; • wymienia etapy jednoczenia Niemiec w II połowie XIX w. i pokazuje je na mapie; • wymienia postanowienia konstytucji Cesarstwa Niemieckiego	Uczeń: • przedstawia rolę Królestwa Sardynii i Camilla Cavoura w procesie jednoczenia Włoch; • przedstawia rolę Prus i Ottona von Bismarcka w procesie jednoczenia Niemiec; • uzasadnia, że Cesarstwo Niemieckie było państwem federacyjnym	Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego Królestwo Sardynii odgrywało przewodnią rolę w procesie zjednoczenia Włoch; • wyjaśnia, dlaczego Prusy odgrywały przewodnią rolę w procesie zjednoczenia Niemiec; • porównuje proces jednoczenia Włoch i Niemiec w II połowie XIX w.	Uczeń: • ocenia pozycję monarchii habsburskiej na scenie niemieckiej w XIX w.; • charakteryzuje problemy, z którymi musiały sobie poradzić zjednoczone Włochy; • wyjaśnia, w jaki sposób powstanie dwóch nowych państw wpłynęło na sytuację w Europie; • wyjaśnia, dlaczego używa się określenia, że Niemcy zostały zjednoczone „krwią i żelazem”	Uczeń: • przedstawia, jak Włosi upamiętnili Wiktora Emanuela II; • przedstawia, jaką rolę odgrywa ta budowla współcześnie
--	--	---	--	---	---

19. Francja i Wielka Brytania. Demokratyzacja ustrojów politycznych w drugiej połowie XIX w.	<p>Uczeń: • wymienia postanowienia konstytucji francuskiej z 1875 r.; • wyjaśnia, dlaczego doszło do wybuch Komuny Paryskiej; • przedstawia zmiany w prawie wyborczym w Wielkiej Brytanii</p>	<p>Uczeń: • wymienia przemiany ustrojowe, które miały miejsce we Francji w II połowie XIX w.; • wyjaśnia, jak postanowienia konstytucji z 1875 r. wpływały na funkcjonowanie władz III Republiki;</p>	<p>Uczeń: • charakteryzuje politykę zagraniczną Napoleona III; • przedstawia, jak przebudowano Paryż w II połowie XIX w.; • przedstawia program Komuny Paryskiej;</p>	<p>Uczeń: • charakteryzuje politykę wewnętrzną Napoleona III; • wyjaśnia, dlaczego zdecydowano się na przebudowę Paryża w II połowie XIX w.; • ocenia skuteczność polityki zagranicznej Napoleona III;</p>	<p>Uczeń: • charakteryzuje metody walki sufrażystek o prawa wyborcze; • wyjaśnia, czym różnią się sufrażystki od sufrażetek</p>

<p>20. Ideologie i ruchy polityczne w drugiej połowie XIX stulecia</p>	<p>Uczeń: • wymienia nurty w ruchu socjalistycznym i ich główne założenia; • wymienia główne założenia ideologii nacjonalistycznej</p>	<p>Uczeń: • wymienia czynniki, które przyczyniły się do powstania nowoczesnych narodów; • wymienia główne założenia społecznej nauki Kościoła; • wyjaśnia pojęcie syjonizm</p>	<p>Uczeń: • przedstawia czynniki, które doprowadziły do ukształtowania się ideologii nacjonalistycznej; • wyjaśnia pojęcia: szowinizm, rasizm; • porównuje nurty w ideologii socjalistycznej</p>	<p>Uczeń: • przedstawia sytuację Żydów w II połowie XIX w.; • przedstawia cechy partii politycznych powstałych w II połowie XIX w.; • przedstawia rolę Międzynarodówek</p>	<p>Uczeń: • porównuje poglądy Michała Bakunina, Piotra Kropotkina i Pierre'a Josepha Proudhona</p>
<p>21. Stany Zjednoczone Ameryki w drugiej połowie XIX w</p>	<p>Uczeń: • wymienia różnice w rozwoju gospodarczym między Północą a Południem; • wymienia przykładowe przyczyny i skutki wojny secesyjnej; • wyjaśnia pojęcia: abolicjonizm i segregacja rasowa</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia rolę kolei i emigracji w rozwoju gospodarczym Stanów Zjednoczonych; • wyjaśnia, w jaki sposób różnice gospodarcze między Północą a Południem przekładały się na różnice w polityce wewnętrznej; • wyjaśnia znaczenie XIII i XV poprawki do konstytucji Stanów Zjednoczonych</p>	<p>Uczeń: • wymienia metody powiększania stref wpływów Stanów Zjednoczonych w II połowie XIX w.; • wyjaśnia, dlaczego wybór Abrahama Lincolna na prezydenta doprowadził do secesji stanów południowych; • wyjaśnia, jakie czynniki ułatwiły zwycięstwo Unii w wojnie secesyjnej; • przedstawia trudności, z którymi borykała się Konfederacja w czasie wojny secesyjnej; • charakteryzuje położenie byłych niewolników w stanach południowych po wojnie secesyjnej</p>	<p>Uczeń: • charakteryzuje ekspansję wewnętrzną Stanów Zjednoczonych; • wyjaśnia, w jaki sposób sytuacja międzynarodowa wpływała na przebieg wojny secesyjnej; • wyjaśnia znaczenie bitwy pod Gettysburgiem; • przedstawia informacje o dowódcach Unii i Konfederacji z czasów wojny secesyjnej; • charakteryzuje ekspansję kolonialną Stanów Zjednoczonych na przełomie XIX i XX w.</p>	<p>Uczeń: • przedstawia pozostałości po wojnie secesyjnej w stosunkach wewnętrznych w Stanach Zjednoczonych w XX i XXI w.</p>

<p>22. Rosja, Niemcy i Austro-Węgry w drugiej połowie XIX i na początku XX w.</p>	<p>Uczeń: • wymienia reformy wprowadzone w Rosji po klęsce w wojnie krymskiej; • wymienia przykładowe skutki rewolucji 1905 r. w Rosji; • wyjaśnia, na czym polegała polityka kulturkampfu</p>	<p>Uczeń: • wymienia przykładowe przyczyny rewolucji 1905 r. w Rosji; • wymienia organizacje opozycyjne działające w Rosji w II połowie XIX w. i ich cele; • przedstawia różnice między krajami austriackimi a węgierskimi monarchii habsburskiej</p>	<p>Uczeń: • przedstawia cele polityki wewnętrznej kanclerza Ottona von Bismarcka i metody ich realizacji; • wyjaśnia, dlaczego Austria przekształciła się w monarchię dualistyczną; • porównuje cele i programy partii opozycyjnych w Rosji w II połowie XIX w.; • przedstawia możliwości działania opozycji w Rosji w II połowie XIX w.</p>	<p>Uczeń: • przedstawia politykę Ottona von Bismarcka wobec socjalistów i jej konsekwencje; • porównuje politykę wobec mniejszości narodowych w krajach austriackich i węgierskich monarchii habsburskiej; • ocenia trwałość reform przeprowadzonych w ramach odwilży posewastopolskiej i w wyniku rewolucji 1905 r. w Rosji</p>	<p>Uczeń: • porównuje sytuację w Rosji, Niemczech i monarchii habsburskiej w II połowie XIX w., wskazując cechy wspólne i różnice w polityce wewnętrznej i zagranicznej tych państw</p>
<p>23. Ekspansja kolonialna mocarstw w Afryce i Azji</p>	<p>Uczeń: • pokazuje na mapie tereny kolonii państw europejskich (Anglii, Francji, Niemiec, Włoch); • wymienia przykładowe przyczyny ekspansji kolonialnej w II połowie XIX w.; • definiuje pojęcia:</p>	<p>Uczeń: • podaje przykłady terytoriów zależnych o statusie kolonii, protektoratu, dominium; • przedstawia konflikty Wielkiej Brytanii związane z tworzeniem imperium kolonialnego; • przedstawia stosunek</p>	<p>Uczeń: • wskazuje związki między ekspansją kolonialną a sytuacją wewnętrzną mocarstw; • porównuje sposób zarządzania posiadłościami zamorskimi przez Francję i Wielką Brytanię; • porównuje stosunek państw europejskich do</p>	<p>Uczeń: • porównuje tereny zajęte przez państwa europejskie w XV–XVI w. i w II połowie XIX w.; • porównuje stosunek państw europejskich do podbijanych ludów w Azji; • ocenia rolę mocarstw europejskich w rozwoju terenów afrykańskich i azjatyckich</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego Indie były zwane perłą Korony Brytyjskiej; • wymienia państwa niepodległe na kontynencie afrykańskim; • charakteryzuje ekspansję kolonialną Włochów w Afryce w XIX i początku XX w.</p>

	kolonia, protektorat, dominium	Europejczyków do podbijanych ludów w Afryce i Az	podbijanych ludów w Afryce		
24. Państwa Dalekiego Wschodu u progu XX stulecia	Uczeń: • przedstawia proces wzrostu wpływów państw europejskich w Chinach w II połowie XIX w.; • pokazuje na mapie strefy wpływów poszczególnych państw europejskich w Chinach;	Uczeń: • przedstawia politykę izolacjonizmu w Chinach w połowie XIX w.; • wyjaśnia, na czym polegała koncepcja polityki otwartych drzwi; • przedstawia sytuację w Japonii w połowie XIX w.; • wymienia przyczyny wojny rosyjsko-japońskiej	Uczeń: • charakteryzuje powstanie tajpingów i bokserów; • przedstawia okoliczności powstania republiki w Chinach; • przedstawia efekty reform przeprowadzonych w Japonii w okresie rewolucji Meiji	Uczeń: • przedstawia reakcje Chińczyków na wzrost wpływów europejskich w ich państwie; • przedstawia cele reform przeprowadzonych w Japonii w okresie rewolucji Meiji; • porównuje sytuację w Chinach i Japonii w połowie XIX w.;	Uczeń: • wymienia niepodległe państwo w Indochinach; • wyjaśnia, które z państw europejskich miało w nim wpływy
25. Konflikty międzynarodowe u schyłku XIX i na początku XX w	Uczeń: • wymienia płaszczyzny rywalizacji mocarstw w II połowie XIX i początkach XX wieku; • wymienia państwa, które tworzyły	Uczeń: • przedstawia proces kształtowania się trójprzymierza i trójporozumienia; • wymienia zasady polityki zagranicznej Wielkiej Brytanii; • przedstawia	Uczeń: • wyjaśnia, jakie czynniki wpłynęły na zmianę układu sojuszy na przełomie XIX i XX w.; • przedstawia proces rozpadu imperium osmańskiego w II połowie XIX w.; • wyjaśnia	Uczeń: • ocenia, czy zasady polityki zagranicznej Wielkiej Brytanii były wystarczające, żeby zapewnić jej bezpieczeństwo na przełomie XIX i XX w.; • wyjaśnia rolę ruchu młodotureckiego w polityce tureckiej na początku	Uczeń: • wyjaśnia, czym był sojusz trzech cesarzy oraz kiedy i z jakich przyczyn się rozpadł

	<p>trójprzymierze i trójporozumienie; • przedstawia skutki wojen bałkańskich z początku XX w.; • pokazuje na mapie zmiany terytorialne na Półwyspie Bałkańskim w II połowie XIX w. i początku XX w.; • pokazuje na mapie tereny, na których Niemcy chcieli zwiększyć swoje wpływy</p>	<p>przyczyny wojen bałkańskich z początku XX w.; • przedstawia zmiany w polityce zagranicznej Niemiec w II połowie XIX w.</p>	<p>pojęcie „kocioł bałkański” i daje przykłady wydarzeń na Półwyspie Bałkańskim, które potwierdzają zasadność takiego określenia; • wyjaśnia, jaki wpływ na kształtowanie się trójporozumienia miała niemiecka polityka zagraniczna i kolonialna</p>	<p>XX w.; • wskazuje związki między wojnami bałkańskimi a rywalizacją Rosji i Austro-Węgier oraz rozpadem imperium osmańskiego</p>	
<p>26. Druga faza rewolucji przemysłowej</p>	<p>Uczeń: • wymienia nowe surowce, które pojawiły się w II połowie XIX w.; • wymienia wynalazki, które wpłynęły na życie ludzi; • wymienia przykładowych wynalazców z II połowy XIX w.; • definiuje pojęcie monopol</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia, w jaki sposób wynalazki zmieniły życie codzienne ludzi; • wymienia przykładowe odkrycia naukowe i ich odkrywców; • przedstawia wpływ monopolizacji na życie gospodarcze w II połowie XIX w.</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia, w jaki sposób nowe surowce i wynalazki przyczyniły się do rozwoju gospodarczego świata w II połowie XIX w.; • wyjaśnia, dlaczego w II połowie XIX w. mówimy o „drugiej rewolucji przemysłowej”; • przedstawia związki między rozwojem nauki a gospodarką</p>	<p>Uczeń: • ocenia, które wynalazki najbardziej zmieniły życie codzienne ludzi; • ocenia zjawisko monopolizacji gospodarki z punktu widzenia producentów i konsumentów; • przedstawia związki między rozwojem nauki a życiem codziennym ludzi</p>	<p>Uczeń: • przedstawia przykładowe zakłady przemysłowe, które powstały w II połowie XIX w. i przetrwały do czasów współczesnych; • wyjaśnia, czy i jak w czasie swojej działalności zmieniły profil produkcji</p>

27. Przemiany kulturowe drugiej połowy XIX i początków XX w.	Uczeń: • wymienia nurty w sztuce II połowy XIX w. i przykładowych twórców każdego z tych nurtów; • wymienia przykładowych pisarzy II połowy XIX w.; • wymienia założenia filozofii pozytywistycznej; • wymienia cechy kultury masowej	Uczeń: • wymienia czynniki, które przyczyniły się do rozwoju kultury masowej; • przedstawia przemiany życia społecznego; • wyjaśnia, co przyczyniło się do rozwoju sportu w II połowie XIX w.	Uczeń: • wskazuje różnice między poszczególnymi nurtami w sztuce II połowy XIX w.; • przedstawia związki między zmianami w życiu gospodarczym i społecznym a rozwojem kultury masowej; • wyjaśnia, dlaczego na II połowę XIX w. i początek XX w. są używane różne określenia	Uczeń: • ocenia, czy sport można zaliczyć do kultury masowej; • przedstawia różnice między kulturą wysoką a kulturą masową; • charakteryzuje wpływ przemian społecznych na więzi rodzinne i stosunki międzyludzkie	Uczeń: • wskazuje związki prac artysty z kulturą masową na przykładzie Henriego de Toulouse-Lautreca; • przedstawia, czym różniły się igrzyska olimpijskie w starożytnej Grecji od wznowionych w końcu XIX w. igrzysk olimpijskich
IV. Polacy i ziemie polskie w drugiej połowie XIX i na początku XX w					
28. Przemiany gospodarczo- - społeczne na ziemiach polskich w drugiej połowie XIX w.	Uczeń: • wymienia i pokazuje na mapie ośrodki przemysłowe na ziemiach polskich w II połowie XIX w.; • wymienia nowe grupy społeczne, które powstały w społeczeństwie	Uczeń: • wymienia gałęzie przemysłu, które rozwinęły się na ziemiach polskich w II połowie XIX w.; • porównuje model rodziny na wsi i w mieście w II połowie XIX w.; • wyjaśnia, w	Uczeń: • porównuje rozwój gospodarczy ziem polskich pod zaborami; • wyjaśnia, co wpłynęło na przemiany w strukturze społeczeństwa polskiego w II połowie XIX w.	Uczeń: • wyjaśnia, w jaki sposób zmiany w modelu rodziny wpływały na więzi społeczne; • porównuje przyczyny i miejsca emigracji Polaków w I i II połowie XIX w	Uczeń: • przedstawia, jak poprawiły się warunki życia robotników w mieście i jak to wpłynęło na wygląd miasta; • przedstawia na przykładzie koncepcję miasta- -ogrodu, która pojawiła się w II połowie XIX w.

	<p>polskim w II połowie XIX w.; • wymienia przyczyny i miejsca emigracji Polaków w II połowie XIX w.</p>	<p>jaki sposób emigracja w II połowie XIX w. wpływała na gospodarkę ziem polskich</p>			
<p>29. Powstanie styczniowe i represje popowstaniowe w zaborze rosyjskim</p>	<p>Uczeń: • wymienia reformy Aleksandra Wielopolskiego; • wyjaśnia, co spowodowało wybuch powstania styczniowego; • wymienia rejony największego natężenia walk powstańczych i pokazuje je na mapie;</p>	<p>Uczeń: • przedstawia politykę Aleksandra II wobec Królestwa Polskiego w czasie odwilży posewastopolskiej; • charakteryzuje okres dyktatury Romualda Traugutta; • porównuje postanowienia dekretów uwłaszczeniowych wydanych przez władze powstańcze i cara;</p>	<p>Uczeń: • przedstawia reakcje Polaków na politykę Aleksandra II wobec Królestwa Polskiego; • przedstawia czynniki, które wpływały na wzrost nastrojów patriotycznych w Królestwie Polskim; • porównuje poglądy „białych” i „czerwonych”;</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia, co wpływało na stanowiska państw zachodnich wobec powstania styczniowego; • porównuje powstanie listopadowe i styczniowe; • porównuje represje zastosowane przez cara wobec Polaków w Królestwie Polskim i na ziemiach zabranych;</p>	<p>Uczeń: • wymienia postanowienia konwencji Alvenslebena i wyjaśnia jej znaczenie dla przebiegu walk w trakcie powstania styczniowego; • charakteryzuje działalność pozapolityczną Leopolda Kronenberga</p>
<p>30. Masowe ruchy polityczne na ziemiach polskich u schyłku XIX w</p>	<p>Uczeń: • wymienia przykładowe partie polityczne powstałe w ramach ruchów ludowego, socjalistycznego i narodowego oraz ich przywódców i główne założenia programowe</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia, na czym polegał trójjolingizm; • przedstawia program Bundu; • przedstawia program Ligi Polskiej</p>	<p>Uczeń: • porównuje dwa nurty w polskim ruchu socjalistycznym; • wymienia partie polityczne i działaczy związanych z każdym z nurtów w polskim ruchu socjalistycznym; • przedstawia, w których zaborach poszczególne</p>	<p>Uczeń: • ocenia, czy zwolennicy trójjolingizmu dbali o interesy narodowe Polaków; • wyjaśnia, dlaczego endecja ma największe poparcie w zaborze pruskim, partie socjalistyczne – w Królestwie Polskim, a partie ludowe w Galicji; • porównuje program Ligi Polskiej i endecji</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego Stronnictwo Ludowe zmieniło nazwę na Polskie Stronnictwo Ludowe; • wymienia partie polskie działające w XX w. i obecnie, które wywodzą się z partii politycznych powstałych na ziemiach polskich w II połowie XIX w.</p>

			ruchy i partie polityczne miały największe poparcie		
31. Zabór austriacki w latach 1861–1914	Uczeń: • wymienia autonomiczne organy władzy w Galicji i ich kompetencje; • wyjaśnia podłoże konfliktów społecznych na wsi galicyjskiej; • wyjaśnia, jak autonomia w Galicji wpływała na rozwój kultury polskiej	Uczeń: • wskazuje zależności między władzami autonomicznymi a władzami centralnymi; • przedstawia poglądy stańczyków; • przedstawia narodowe żądania Ukraińców; • wyjaśnia, jak autonomia w Galicji wpływała na rozwój tożsamości narodowe	Uczeń: • przedstawia dążenia do reformy prawa wyborczego; • wyjaśnia podłoże konfliktu polsko-ukraińskiego w Galicji Wschodniej; • charakteryzuje mniejszość żydowską w Galicji	Uczeń: • wyjaśnia, kogo uprzywilejowało kurialne prawo wyborcze; • wyjaśnia, co wpłynęło na zmianę układu politycznego w Galicji na przełomie XIX i XX w.; • wyjaśnia, dlaczego Galicję nazywano „polskim Piemontem”	Uczeń: • porównuje działalność Aleksandra Wielopolskiego i Agenora Gołuchowskiego; • wyjaśnia, dlaczego Agenor Gołuchowski uzyskał poparcie Polaków dla swoich działań, a Aleksander Wielopolski nie
32. Polacy pod panowaniem niemieckim w drugiej połowie XIX i na	Uczeń: • wymienia działania władz pruskich podejmowane w ramach polityki	Uczeń: • wyjaśnia, jaki był cel polityki kulturkampfu w zaborze pruskim; •	Uczeń: • charakteryzuje cele polityki władz pruskich (niemieckich) wobec Polaków w II połowie XIX w.;	Uczeń: • ocenia skuteczność działań podejmowanych przez władze pruskie (niemieckie) i Polaków w II połowie XIX w.;	Uczeń: • porównuje możliwości i efekty działania posłów polskich w parlamentach państw zaborczych

początku XX stulecia	kulturkampfu w zaborze pruskim;	przedstawia cele i działalność Hakaty;			
33. Zabór rosyjski na przełomie XIX i XX w.	Uczeń: • przedstawia program pozytywistów warszawskich; • wymienia skutki rewolucji 1905 r. w Królestwie Polskim; • wymienia grupy społeczne, które przystąpiły do strajków w trakcie rewolucji 1905 r.	Uczeń: • wyjaśnia, co wpływało na nastroje społeczne w Królestwie Polskim na początku XX w.; • przedstawia przyczyny rewolucji 1905 r. w Królestwie Polskim; • przedstawia cele poszczególnych grup społecznych, które przystąpiły do strajków w trakcie rewolucji 1905 r.	Uczeń: • przedstawia przebieg rewolucji 1905 r. w Królestwie Polskim; • przedstawia stosunek różnych ugrupowań politycznych w Królestwie Polskim do rewolucji 1905 r.; • charakteryzuje politykę władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego po stłumieniu rewolucji 1905 r.	Uczeń: • wyjaśnia, w jaki sposób wydarzenia w Rosji z początku XX w. wpływały na sytuację w Królestwie Polskim; • przedstawia przebieg rewolucji 1905 r. w Królestwie Polskim; • przedstawia stosunek różnych ugrupowań politycznych w Królestwie Polskim do rewolucji 1905 r.; • ocenia trwałość zmian, które zaszły w Królestwie Polskim w wyniku rewolucji 1905 r.; • charakteryzuje politykę władz rosyjskich wobec Królestwa Polskiego po stłumieniu rewolucji 1905 r.	Uczeń: • porównuje „noc paskiewiczowską” z „nocą apuchtinowską”
34. Polacy wobec zbliżającej się wojny	Uczeń: • wymienia orientacje polityczne istniejące na ziemiach polskich przed wybuchem I wojny światowej;	Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego powstał Związek Walki Czynnej, i przedstawia, na jakim terenie działał;	Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego poszczególni przywódcy zdecydowali się na opowiadanie się po stronie Rosji lub Austrii w przewidywanej wojnie;	Uczeń: • wyjaśnia, jak sytuacja na Bałkanach na początku XX w. wpłynęła na nastroje społeczeństwa polskiego w Galicji i stosunek władz austriackich do polskich	Uczeń: • przedstawia, kiedy wcześniej w działalności Polaków w Galicji pojawiła się koncepcja trialistyczna (przekształcenie monarchii

				organizacji paramilitarnych działających na jej terenie	habsburskiej w Austro- - Węgry-Polskę)
35. Polska kultura i obyczajowość przełomu XIX i XX stulecia	Uczeń: • przedstawia cechy pozytywizmu w kulturze; • wymienia najważniejsze cechy kultury okresu Młodej Polski; • wymienia przykładowych artystów polskich II połowy XIX i początku XX w.; • przedstawia osiągnięcia naukowe Polaków w II połowie XIX i na początku XX w.	Uczeń: • wymienia przykładowe dzieła sztuki lub zabytki architektury i przyporządkowuje je do poszczególnych stylów; • przedstawia rozwój kultury masowej na ziemiach polskich; • wyjaśnia, w jaki sposób Polacy z różnych zaborów współpracowali i wspierali się wzajemnie; • wyjaśnia, w jaki sposób kultura łączyła Polaków ponad zaborami	Uczeń: • przedstawia rolę przykładowych artystów w kulturze polskiej II połowy XIX i początku XX w.; • na konkretnych przykładach wskazuje cechy charakterystyczne stylów w sztuce i architekturze; • wyjaśnia, co wpływało na rozwój kultury masowej na ziemiach polskich; • przedstawia zmianę pozycji kobiet w społeczeństwie polskim na przełomie XIX i XX w.	Uczeń: • charakteryzuje rozwój szkolnictwa na ziemiach polskich w II połowie XIX w.; • przedstawia wkład Polaków w badanie Syberii; • przedstawia rolę historii w twórczości artystów polskich w II połowie XIX i na początku XX w.; • wyjaśnia, dlaczego Kraków nazywano „Polskimi Atenami”	Uczeń: • przedstawia osiągnięcia Polaków w II połowie XIX i na początku XX w. poza kontynentem europejskim i Rosj
V. Polska, Europa i świat w okresie Wielkiej Wojny					

36. Działania zbrojne i polityka międzynarodowa w latach 1914–1917	Uczeń: • wymienia bezpośrednio przyczyny I wojny światowej; • wymienia państwa walczące po stronie państw ententy i państw centralnych; • wymienia i pokazuje na mapie najważniejsze bitwy I wojny światowej z lat 1914–1916	Uczeń: • wymienia nowe rodzaje broni użyte w czasie I wojny światowej; • wyjaśnia, co oznaczają pojęcia: wojna pozycyjna, wojna totalna; • uzasadnia, że działania wojenne na froncie zachodnim miały charakter wojny pozycyjne	Uczeń: • wyjaśnia cele i konsekwencje realizacji przez Niemców planu Schlieffena; • wyjaśnia, dlaczego kolejne państwa przyłączały się do państw centralnych lub ententy; • przedstawia przebieg działań wojennych na morzu;	Uczeń: • przedstawia przebieg działań wojennych na Półwyspie Bałkańskim i froncie włoskim; • wyjaśnia cele kolejnych ofensyw podejmowanych przez państwa walczące; • wyjaśnia, w jaki sposób nowe rodzaje broni wpłynęły na prowadzone działania wojenne;	Uczeń: • przedstawia różne formy i znaczenie działań propagandowych w czasie I wojny światowej; • przedstawia, do jakich działań wykorzystywano zwierzęta w czasie I wojny światowej
37. Dwie rewolucje i wojna domowa w Rosji	Uczeń: • wymienia przyczyny i skutki rewolucji lutowej; • wymienia przyczyny i skutki rewolucji październikowej; • wymienia dekrety wprowadzone przez władze bolszewickie; • wymienia organy władzy bolszewików; • wyjaśnia, kim byli biali i czerwoni	Uczeń: • przedstawia plany przekształceń ustrojowych w Rosji proponowane przez bolszewików, mienszewików, kadetów; • charakteryzuje rządy bolszewików w Rosji; • przedstawia zasady komunizmu wojennego	Uczeń: • przedstawia sytuację w Rosji w pierwszych latach wojny i wskazuje jej wpływ na wybuch rewolucji lutowej; • wyjaśnia, na czym polegała dwuwładza w Rosji po rewolucji lutowej; • charakteryzuje wojnę domową w Rosji	Uczeń: • wyjaśnia, co ułatwiło bolszewikom dokonanie przewrotu (rewolucja październikowa); • przedstawia znaczenie dekretów wprowadzonych przez władze bolszewickie; • przedstawia stosunek państw ententy do przemian zachodzących w Rosji w latach 1917–1922	Uczeń: • wyjaśnia, co to była „Dziecięca arka”
38. Sprawa polska podczas I wojny światowej	Uczeń: • wymienia postanowienia pokoju brzeskiego; •	Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego udział w wojnie Stanów	Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego Stany Zjednoczone przystąpiły	Uczeń: • przedstawia konsekwencje trudnej sytuacji politycznej Niemiec i Austro-	Uczeń: • przedstawia próbę zawarcia separatystycznego

	<p>pokazuje na mapie miejsca bitew z lat 1917–1918; • przedstawia sytuację Turcji w ostatnich latach wojny</p>	<p>Zjednoczonych był ważny dla państw ententy; • charakteryzuje trudności gospodarcze i polityczne Niemiec i Austro-Węgier jesienią 1918 r.;</p>	<p>do wojny po stronie państw ententy; • wyjaśnia, dlaczego bolszewicka Rosja zdecydowała się na podpisanie pokoju brzeskiego;</p>	<p>Węgier jesienią 1918 r.; • przedstawia sytuację Rumunii w ostatnich latach wojny;</p>	<p>pokoju przez Austro-Węgry</p>
<p>40. Odzyskanie niepodległości przez Polskę w 1918 r.</p>	<p>Uczeń: • przedstawia działalność Rady Regencyjnej jesienią 1918 r.; • przedstawia rolę Józefa Piłsudskiego w budowaniu struktur polskiego państwa w 1918 r.</p>	<p>Uczeń: • przedstawia program i działania rządu Jędrzeja Moraczewskiego; • przedstawia proces kształtowania się polskich władz lokalnych – Tymczasowego Rządu Ludowego Republiki Polskiej, Polskiej Komisji Likwidacyjnej, Naczelnej Rady Ludowej</p>	<p>Uczeń: • porównuje programy rządów Ignacego Daszyńskiego i Jędrzeja Moraczewskiego; • wyjaśnia, jak wielonarodowy charakter Galicji wpływał na sytuację na tym terenie jesienią 1918 r.; • przedstawia proces kształtowania się władz polskich w zaborze pruskim</p>	<p>Uczeń: • przedstawia okoliczności powstania Republiki Tarnobrzeskiej i program jej twórców; • wyjaśnia, jaką rolę odgrywały lokalne ośrodki władzy na ziemiach polskich; • wyjaśnia, jak wielonarodowy charakter Śląska Cieszyńskiego wpływał na sytuację na tym terenie jesienią 1918 r.</p>	<p>Uczeń: • przedstawia ośrodki władzy tworzone na ziemiach polskich przez Socjaldemokrację Królestwa Polskiego i Litwy jesienią 1918 r.; • wyjaśnia, jaki był cel tworzenia tych ośrodków władzy</p>
<p>VI. Europa i świat w okresie międzywojennym</p>					
<p>41. Ukształtowanie się ładu wersalsko-waszyngtońskiego</p>	<p>Uczeń: • wymienia najważniejsze postanowienia traktatu wersalskiego; •</p>	<p>Uczeń: • pokazuje na mapie najważniejsze zmiany terytorialne, które wprowadzono na mocy traktatu</p>	<p>Uczeń: • przedstawia stanowiska państw ententy wobec powojennego losu Niemiec; • wymienia</p>	<p>Uczeń: • przedstawia stanowiska państw ententy wobec powojennego losu państw centralnych; • wyjaśnia, w jaki sposób postanowienia</p>	<p>Uczeń: • przedstawia rolę geografów w ustalaniu granic po I wojnie światowej</p>

	<p>pokazuje na mapie państwa, które powstały po I wojnie światowej;</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe problemy związane utrzymaniem ładu wersalskiego; wymienia cele i najważniejsze organy Ligi Narodów 	<p>wersalskiego;</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie pojęć: ładu wersalski i ładu waszyngtoński; wyjaśnia, co było największą słabością Ligi Narodów; przedstawia stosunek Niemców do postanowień traktatu wersalskiego 	<p>postanowienia traktatów pokojowych zawartych z pozostałymi państwami centralnymi;</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, w jaki sposób postanowienia traktatu wersalskiego były kompromisem różnych stanowisk państw zwyciężczych; wymienia przykładowe inicjatywy i działania Ligi Narodów; wskazuje słabości Ligi Narodów 	<p>pozostałych traktatów pokojowych były kompromisem różnych stanowisk państw zwyciężczych;</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia szanse trwałości ładu wersalskiego i ładu waszyngtońskiego; przedstawia problemy mniejszości narodowych; charakteryzuje mocne strony Ligi Narodów 	
<p>42. Przemiany społeczne i gospodarcze po I wojnie światowe</p>	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe skutki gospodarcze I wojny światowej; wymienia państwa, które mogły najbardziej odczuć skutki I wojny światowej; przedstawia zmianę pozycji kobiet w społeczeństwach europejskich po I wojnie światowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia przykładowe skutki społeczne I wojny światowej; wyjaśnia, które państwa i dlaczego mogły najbardziej odczuć skutki I wojny światowej; wyjaśnia, co wpłynęło na zmianę pozycji kobiet w społeczeństwach europejskich po I wojnie światowej; wymienia zmiany, które zaszły w koloniach w wyniku I wojny światowej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zmiany w strukturze demograficznej państw po I wojnie światowej; wyjaśnia, co poza działaniami wojennymi wpłynęło na te zmiany 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, jak Wielka Wojna wpłynęła na relacje rodzinne; przedstawia bilans I wojny światowej; wyjaśnia, w jaki sposób Wielka Wojna wpłynęła na mieszkańców kolonii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia odbicie przeżyć związanych z doświadczeniami Wielkiej Wojny w dziełach kultury; porównuje sposoby walki i konsekwencje epidemii grypy hiszpanki po I wojnie światowej z sytuacją związaną z obecną epidemią COVID-19

<p>43. Wieki kryzys gospodarczy 1929–1935</p>	<p>Uczeń: • wymienia przykładowe działania Franklina Delano Roosevelta, które miały na celu poprawienie sytuacji gospodarczej w Stanach Zjednoczonych; • wymienia przykładowe przyczyny wielkiego kryzysu gospodarczego; • wymienia najważniejsze skutki wielkiego kryzysu gospodarczego na świecie</p>	<p>Uczeń: • przedstawia konsekwencje krachu na giełdzie nowojorskiej; • charakteryzuje program Nowego Ładu</p>	<p>Uczeń: • wskazuje zależności między różnymi aspektami sytuacji gospodarczo-społecznej w Stanach Zjednoczonych lat 20. XX w. a wielkim kryzysem gospodarczym; • porównuje dwie drogi wyjścia z kryzysu – liberalizm i interwencjonizm; • przedstawia bezpośrednie skutki wielkiego kryzysu gospodarczego</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego wielki kryzys gospodarczy objął prawie cały świat; • wyjaśnia, dlaczego wielki kryzys gospodarczy dotknął głębiej rolnictwo i kraje rolnicze; • przedstawia długofalowe skutki wielkiego kryzysu gospodarczego</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia, w jaki sposób akt o prohibicji wpłynął na sytuację gospodarczo- -społeczną w Stanach Zjednoczonych w okresie wielkiego kryzysu; • wyjaśnia, dlaczego wielki kryzys gospodarczy był w niewielkim stopniu odczuwany w ZSRS i Hiszpanii</p>
--	---	--	--	---	--

<p>44. Niemcy i państwo sowieckie w latach 20. XX w.</p>	<p>Uczeń: • wymienia organy władzy Republiki Weimarskiej i ich przykładowe kompetencje; • wymienia problemy wewnętrzne Republiki Weimarskiej; • przedstawia założenia Nowej Polityki Ekonomicznej</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia znaczenie układu w Rapallo i traktatów lokarneńskich dla pozycji międzynarodowej Niemiec; • przedstawia proces przejmowania władzy w Rosji przez Stalina</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia, w jaki sposób Niemcy przezwyciężyły problemy gospodarcze; • porównuje gospodarkę komunizmu wojennego i Nową Politykę Ekonomiczną; • przedstawia pozycję międzynarodową Rosji w latach 20. XX w.</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia, co przyczyniło się do braku stabilności sytuacji wewnętrznej w Niemczech; • przedstawia rolę Kominternu w polityce zagranicznej Związku Sowieckiego; • porównuje pozycję międzynarodową Republiki Weimarskiej i Rosji Sowieckiej w latach 20. XX w</p>	<p>Uczeń: • przedstawia proces przyłączania do Rosji Sowieckiej niepodległych państw, które powstały na Kaukazie (np. Gruzji)</p>
<p>45. System faszystowski we Włoszech</p>	<p>Uczeń: • wymienia trudności gospodarcze Włoch po I wojnie światowej; • wymienia założenia ideologii faszystowskiej; • pokazuje na mapie tereny ekspansji Włoch faszystowskich; • podaje przykłady kontroli państwa nad życiem obywateli</p>	<p>Uczeń: • wymienia trudności polityczne Włoch po I wojnie światowej; • przedstawia proces przejmowania władzy przez Benita Mussoliniego; • charakteryzuje politykę gospodarczą Mussoliniego</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego Włosi byli niezadowoleni z postanowień traktatów pokojowych po I wojnie światowej; • wyjaśnia, dlaczego Mussolini zyskał poparcie Włochów; • charakteryzuje stosunki między państwem włoskim a Kościołem; • charakteryzuje politykę zagraniczną faszystowskich Włoch</p>	<p>Uczeń: • charakteryzuje politykę Mussoliniego wobec mniejszości narodowych; • uzasadnia, że państwo włoskie za rządów Mussoliniego było państwem totalitarnym; • wyjaśnia, które instytucje w państwie włoskim były w miarę niezależne od Mussoliniego; • wyjaśnia rolę propagandy w państwie włoskim</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia, w jaki sposób Benito Mussolini nawiązywał do tradycji imperium rzymskiego</p>

46. System stalinowski w Związku Sowieckim	<p>Uczeń: • wymienia organy władzy w Związku Sowieckim; • wymienia założenia gospodarki centralnie planowanej; • wyjaśnia, co to była wielka czystka; • wymienia cechy socrealizmu</p>	<p>Uczeń: • charakteryzuje represje wobec ludności stosowane przez władze w okresie rządów Stalina; • wyjaśnia przyczyny represji różnych grup ludności w państwie sowieckim; • przedstawia przykłady działań propagandowych w ZSRS</p>	<p>Uczeń: • przedstawia konsekwencje industrializacji i kolektywizacji przeprowadzanej w Związku Sowieckim; • charakteryzuje politykę zagraniczną Związku Sowieckiego w latach 30. XX w.; • przedstawia rolę i środki stosowane przez propagandę w ZSRS</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia rolę propagandy i sztuki w kształtowaniu wizerunku przywódcy i państwa sowieckiego; • uzasadnia, że Związek Sowiecki był państwem totalitarnym; • ocenia, czy założenia gospodarki komunistycznej (kolektywizacja, gospodarka nakazowo-rozdzielcza itp.) faktycznie doprowadziły do rozwoju gospodarczego Związku Sowieckiego</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia symbolikę, która pojawia się w propagandzie Związku Sowieckiego; • wymienia inwestycje Związku Sowieckiego wykonywane przez więźniów łagrów i przedstawia ich rolę</p>
47. Powstanie III Rzeszy i system nazistowski w Niemczech	<p>Uczeń: • wymienia założenia ideologii nazistowskiej; • przedstawia okoliczności objęcia funkcji kanclerza; • wymienia cechy państwa totalitarnego na przykładzie III Rzeszy</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia cel uchwalenia ustaw norymberskich; • przedstawia wydarzenia określone jako noc kryształowa; • przedstawia politykę NSDAP wobec przeciwników politycznych</p>	<p>Uczeń: • przedstawia walkę o władzę w łonie NSDAP; • charakteryzuje politykę władz III Rzeszy wobec Żydów; • wskazuje związki między ideologią nazistowską a polityką wobec Żydów</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego Hitlera poparły różne grupy społeczne w Niemczech; • charakteryzuje politykę gospodarczą III Rzeszy; • uzasadnia, że III Rzesza była państwem totalitarnym</p>	<p>Uczeń: • przedstawia rolę Josepha Goebbelsa jako ministra propagandy III Rzeszy; • wyjaśnia, w jaki sposób ideologia nazistowska znajdowała odzwierciedlenie w sztuce III Rzeszy</p>
48. Różne formy systemów niedemokratycznych	<p>Uczeń: • wymienia cechy państwa autorytarnego; •</p>	<p>Uczeń: • wymienia przykładowe przyczyny kryzysu</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia wpływ traktatów pokojowych po I wojnie światowej i</p>	<p>Uczeń: • charakteryzuje kryzys demokracji w dwudziestoleciu międzywojennym; • porównuje</p>	<p>Uczeń: • charakteryzuje reżimy autorytarne w republikach bałtyckich</p>

<p>nach. Autorytaryzm</p>	<p>przedstawia cechy państwa autorytarnego na przykładzie Hiszpanii i Japonii; • porównuje reżimy autorytarne w Hiszpanii i Japonii; • wymienia przywódców tych państw</p>	<p>demokracji w dwudziestoleciu międzywojennym; • przedstawia cechy państwa autorytarnego na przykładzie Jugosławii, Węgier i Turcji; • porównuje reżimy autorytarne w Jugosławii, Turcji i na Węgrzech; • wymienia przywódców tych państw</p>	<p>wielkiego kryzysu gospodarczego na kryzys demokracji; • przedstawia cechy państwa autorytarnego na przykładzie Portugalii i Bułgarii; • porównuje reżimy autorytarne w Portugalii i Bułgarii; • wymienia przywódców tych państw</p>	<p>państwa autorytarne i totalitarne; • przedstawia cechy państwa autorytarnego na przykładzie Austrii i Rumunii; • porównuje reżimy autorytarne w Austrii i Rumunii; • wymienia przywódców tych państw</p>	
<p>49. Demokratyczne państwa Zachodu: Francja, Wielka Brytania i Stany Zjednoczone</p>	<p>Uczeń: • przedstawia sytuację gospodarczą Francji w dwudziestoleciu międzywojennym; • przedstawia stosunki francusko-niemieckie w dwudziestoleciu międzywojennym; • pokazuje na mapie obszary ekspansji Stanów Zjednoczonych w dwudziestoleciu międzywojennym</p>	<p>Uczeń: • przedstawia proces kształtowania się Brytyjskiej Wspólnoty Narodów; • porównuje stosunek Francji i Wielkiej Brytanii do Niemiec po I wojnie światowej; • przedstawia drogę Irlandii do odzyskania niepodległości w XX w.</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia, dlaczego Francja prowadziła aktywną politykę w Europie Środkowo-Wschodniej; • charakteryzuje sytuację gospodarczą Wielkiej Brytanii w dwudziestoleciu międzywojennym; • charakteryzuje politykę zagraniczną Stanów Zjednoczonych w dwudziestoleciu międzywojennym; • wymienia problemy wewnętrzne Stanów Zjednoczonych</p>	<p>Uczeń: • charakteryzuje scenę polityczną we Francji w dwudziestoleciu międzywojennym; • charakteryzuje scenę polityczną Wielkiej Brytanii w dwudziestoleciu międzywojennym; • porównuje scenę polityczną we Francji i Wielkiej Brytanii w dwudziestoleciu międzywojennym</p>	<p>Uczeń: • wyjaśnia przyczyny zmiany polityki migracyjnej Stanów Zjednoczonych w dwudziestoleciu międzywojennym w porównaniu z XIX w.</p>

50. Ku wojnie – rozpad systemu wersalsko- - waszyngtońskie go	Uczeń: • wymienia działania III Rzeszy mające na celu militaryzację państwa; • pokazuje na mapie rozrost terytorialny III Rzeszy;	Uczeń: • przedstawia ekspansję III Rzeszy w drugiej połowie lat 30. XX w.;	Uczeń: • przedstawia działania III Rzeszy, które łamały postanowienia traktatu wersalskiego	Uczeń: • wyjaśnia, co ułatwiało Niemcom łamanie postanowień traktatu wersalskiego;	Uczeń: • przedstawia udział Polaków w wojnie domowej w Hiszpanii;
51. Kultura i nauka okresu międzywojennego	uczeń• przedstawia wpływ postępu technicznego na życie codzienne ludzi; • wymienia przykładowych artystów tworzących w dwudziestoleciu międzywojennym; • przedstawia tematykę literatury dwudziestolecia międzywojennego i wymienia przykładowych pisarzy tego okresu	Uczeń: • przedstawia wpływ postępu technicznego na rozwój kultury; • przedstawia rozwój kinematografii w dwudziestoleciu międzywojennym; • wymienia przykładowych artystów tworzących w dwudziestoleciu międzywojennym i przypisuje ich do odpowiednich nurtów w sztuce	Uczeń: • wyjaśnia, co przyczyniło się do rozwoju kultury masowej w dwudziestoleciu międzywojennym; • wymienia cechy nowych nurtów w sztuce i architekturze w dwudziestoleciu międzywojennym; • wymienia przykładowe dzieła sztuki i architektury dwudziestolecia międzywojennego oraz ich twórców; • wymienia osiągnięcia naukowe dwudziestolecia międzywojennego i naukowców	Uczeń: • na przykładach zabytków architektury dwudziestolecia międzywojennego wskazuje cechy stylu architektonicznego (np. modernizmu); • wyjaśnia, jaką rolę odgrywały literatura i film w propagandzie; • przedstawia rozwój nauki w dwudziestoleciu międzywojennym; • przedstawia rozwój muzyki w dwudziestoleciu międzywojennym	Uczeń: • ocenia, czy artyści sceny i filmu stawali się idolami dla publiczności

